

SUN'IY INTELLEKTNING KASBLARGA TAHDIDI YOKI YORDAMCHILIGI

Daminova B. E.

Qarshi davlat universiteti dotsenti

Qarshi, O'zbekiston.

Qodirova I. D.

Beknazarov D. D.

Yunusov U. S.

Qo'ysinov A. X.

Nortojoyev M. A.

Qarshi davlat texnika universiteti talabalari

Qarshi, O'zbekiston.

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining mehnat bozori va kasblar rivojlanishiga ta'siri yoritilgan. Dastlab, SI'ning qanday ishlashi, u bilan bog'liq asosiy tushunchalar va so'nggi yutuqlar haqida ma'lumot beriladi. So'ngra, ayrim kasblar uchun xavfli bo'lishi mumkin bo'lgan jihatlar bilan birga, yangi imkoniyatlar yaratish salohiyati ham tahlil qilinadi. Asosiy maqsad — SI'ni faqat tahdid emas, balki inson salohiyatini kuchaytiruvchi vosita sifatida ko'rsatishdir.

Kalit so'zlar. Sun'iy intellekt, mehnat bozori, avtomatlashtirish, kasblar, texnologik inqilob, raqamli transformatsiya, mashinali o'rganish.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE'S THREAT OR HELP TO PROFESSIONS

Daminova Barno Esanovna

Associate Professor, Karshi State University

Karshi, Uzbekistan.

**Kadirova Iroda Dilmurod qizi,
Beknazarov Diyorbek Dilshod ugli,
Yunusov Umidjon Sherali ugli,
Koysinov Azizbek Khairulla ugli,
Nortojiyev Mamur Ahror ugli**

Students of Karshi State Technical University

Karshi, Uzbekistan.

Abstract. This article examines the impact of artificial intelligence (AI) technologies on the labor market and the development of professions. First, it provides information on how AI works, the main concepts related to it, and recent developments. Then, it analyzes the potential for creating new opportunities, along with the aspects that may pose risks for certain professions. The main goal is to present AI not only as a threat, but also as a tool to enhance human potential.

Keywords. Artificial intelligence, labor market, automation, professions, technological revolution, digital transformation, machine learning.

Zamonaviy dunyoda texnologik taraqqiyot inson hayotining barcha jabhalariga kirib kelmoqda. Shu jumladan, robototexnika va avtomatlashtirish sanoat, sogʻliqni saqlash, qishloq xoʻjaligi va xizmat koʻrsatish sohalarida muhim oʻrin tutmoqda.

21-asr texnologik inqilob davri boʻlib, insoniyat hayotining barcha sohalariga raqamli transformatsiya kirib kelmoqda. Bu jarayonda eng muhim oʻrinlardan birini sunʼiy intellekt (SI) egallamoqda. Bugungi kunda SI nafaqat oddiy hisoblash vazifalarini bajaruvchi tizim, balki murakkab masalalarni yechuvchi, muloqot qila oluvchi va hatto kreativ fikrlay oluvchi vosita sifatida shakllanmoqda.

SI texnologiyalari ishlab chiqarish, tibbiyot, taʼlim, transport, bank sohasi va boshqa koʻplab sohalarda jadal surʼatlarda joriy etilmoqda. Natijada, ayrim

kasblarning yo‘qolish xavfi yuzaga kelmoqda. Shu bilan birga, yangi kasb va imkoniyatlar ham yaratilmoqda.

Ushbu maqolada quyidagi savollarga javob izlanadi:

- Sun’iy intellekt qaysi kasblar uchun xavf tug‘diradi?
- Qaysi kasblar SI orqali rivojlanadi?
- Insonlar SI'ga qarshi kurashish o‘rniga uni qanday qilib o‘z foydasiga ishlatishi mumkin?

Sun’iy intellekt — bu kompyuter tizimlariga inson aql-idrokini taqlid qilish imkonini beruvchi texnologiyalar majmuasidir. U mashinali o‘rganish, chuqur o‘rganish, tabiiy tilni qayta ishlash kabi tarmoqlarni o‘z ichiga oladi. Kasb esa, insonning doimiy mehnat faoliyatidir. Texnologiyalar rivojiga qarab kasblar o‘zgarib, yangilari paydo bo‘ladi yoki eskilari yo‘qoladi.

Ko‘pgina tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, rutinali, algoritmik va qayta-qayta takrorlanadigan ishlar SI tomonidan osongina egallanishi mumkin. Masalan:

- Kassa operatorlari
- Ma’lumotlarni kirituvchi mutaxassislar
- Oddiy yurist yordamchilari
- Grafik tahlilchi hisobchilar

Oxford universitetining 2013-yilgi tadqiqotiga ko‘ra, keyingi 20 yil ichida AQShdagi 47% kasblar SI va avtomatlashtirish ta’sirida o‘zgarishi mumkin.

SI bilan ishlashni o‘rgangan mutaxassislar mehnat bozorida yanada yuqori qiymatga ega bo‘lishadi. Misollar:

- Tibbiy tashxis qo‘yuvchi SI yordamchi mutaxassislar
- Sun’iy intellekt asosida dasturlovchilar
- Ma’lumot tahlilchilari (Data Scientists)
- Avtomatlashtirilgan tizimlar muhandislari

Bundan tashqari, kreativ sohalarda — dizayn, yozuvchilik, musiqa va san’at — SI inson uchun ilhom manbai bo‘lishi mumkin, ammo uni to‘liq almashtira olmaydi.

Kelajakda eng kerakli ko‘nikmalar — tanqidiy fikrlash, muammoga yechim topish, insonlararo muloqot, ijtimoiy ong va kreativlik bo‘ladi. Bularni esa SI egallay

olmaydi. Shu bois inson resurslarini rivojlantirish SI tahdidlariga eng yaxshi javob bo'ladi.

Sun'iy intellekt — bu kasblar uchun nafaqat tahdid, balki ulkan imkoniyatlar eshigi hamdir. U oddiy va takrorlanuvchi ishlarni avtomatlashtiradi, biroq inson uchun murakkab, kreativ va hissiy ong talab etiladigan faoliyat sohaslarini ochadi. Kelajakdagi muvaffaqiyat kaliti — SI'ni raqib emas, balki hamkor sifatida ko'ra olishdadir. Shu bois, har bir inson o'zini doimiy ravishda rivojlantirishi, yangi ko'nikmalarni egallashi va texnologiyalar bilan hamnafas bo'lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Raximov N., Primqulov O., Daminova B. Basic concepts and stages of research development on artificial intelligence //2021 International Conference on Information Science and Communications Technologies (ICISCT). – IEEE, 2021. – C. 1-4.

2. Raximov N. et al. As a mechanism that achieves the goal of decision management //2021 International Conference on Information Science and Communications Technologies (ICISCT). – IEEE, 2021. – C. 1-4.

3. GAUSS D. B. E. ITERATION METHODS FOR SOLVING A SYSTEM OF LINEAR ALGEBRAIC EQUATIONS //Экономика и социум. – 2024. – №. 2. – С. 117.

4. Daminova B. Algorithm of education quality assessment system in secondary special education institution (on the example of guzor industrial technical college) //International Scientific and Practical Conference on Algorithms and Current Problems of Programming. – 2023.

5. Esanovna D. B. UDK: 372.881 Criteria for evaluating the effectiveness of the education system //akhmedova mehrinigor bahodirovna///methodology and methods of linguoma'naviyatshunoslic as a subject38 akhmadjonova baxora jarkinovna, nasreddinova farzona shukhratovna///borrowings from english into russian and uzbek in the use of medical terminology. – T. 42. – C. 33.

6. Даминова Б. Э., Якубов М. С. Проблемы защиты от внешних и внутренних информационных угроз //Труды Северо-Кавказского филиала

Московского технического университета связи и информатики. – 2013. – №. 1. – С. 306-308.

7. Даминова Б. Э. Сравнительный анализ состояния организации многоуровневых образовательных процессов //Экономика и социум. – 2023. – №. 1-2 (104). – С. 611-614.

8. Daminova B. ACTIVATION OF COGNITIVE ACTIVITY AMONG STUDENTS IN TEACHING COMPUTER SCIENCE //CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND COMPUTER SCIENCES (CAJECS). – 2023. – Т. 2. – №. 1. – С. 68-71.

9. Esanovna D. B. Modern Teaching Aids and Technical Equipment in Modern Educational Institutions //International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology. – Т. 2. – №. 6.